

Alhagens våtmark i Nynäshamn

– populär både bland skådare och allmänhet

FOTO: LARS FRIBERG

Vattenrall häckar regelbundet ivid Alhagens våtmark.

Alhagen utanför Nynäshamn är en lättillgänglig våtmark med ett rikt fågelliv – året runt. Den är anlagd och kom till som en följd av ett politiskt beslut om ytterligare rening vid avloppsreningsverken. I Nynäshamn valde man en våtmark framför ett nytt reningssteg.

AV **GUN SVEDMAN**
OCH **JAN OHLSSON**

UNDER SLUTET AV 1990-talet diskuterades i flera kommuner hur kvävehaltererna i renat avloppsvatten skulle kunna reduceras. Bland annat diskuterades ett "poleringssteg" sist i reningsprocessen.

Bakgrunden var, som så ofta, ett direktiv om en minskning av kväveutsläppen i Östersjön. Att använda ett poleringssteg sågs som betydligt billigare än att bygga stora anläggningar i reningsverken.

Flera av dessa reningsexperiment har utvecklats till mycket bra fågellokaler. Mest känd är kanske den i Oxelösund, men det byggdes också en anläggning i Huddinge - och så Alhagen.

Alhagens våtmark ligger alldeles norr om Nynäshamns tätort, öster om infar-

Även rödrom övervintrar i Alhagens våtmark, detta exemplar vintern 2009/2010.

Övervintrande smådopping. Alhagen 10 januari 2011.

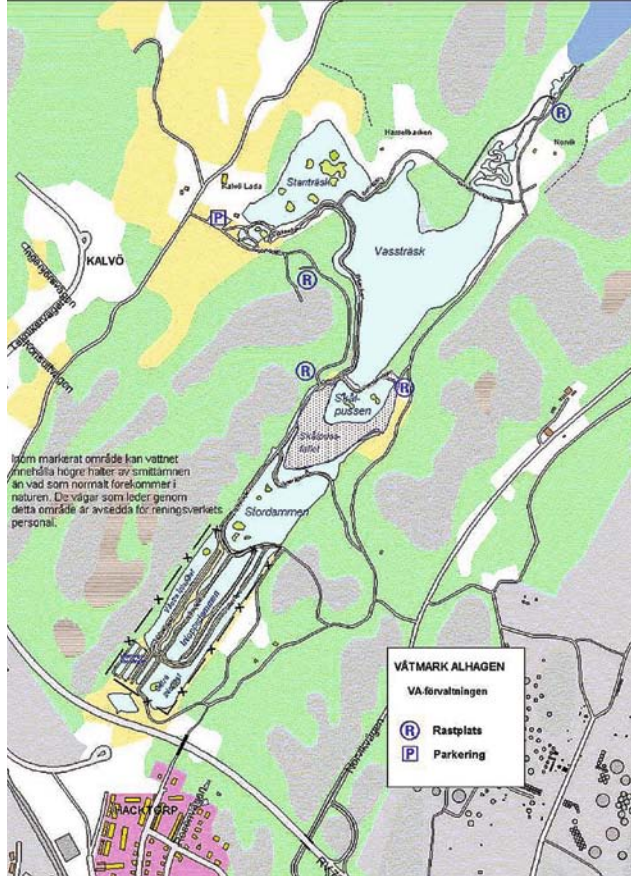
ten norrifrån. Större delen av området var tidigare åkermark som brukades av Nynäs gods.

Våtmark istället för reningssteg

Under flera årtionden i slutet av 1900-talet (och fortfarande) diskuterade forskare hur man bäst ska komma till rätta med utsläpp av höga halter näringsämnen till Östersjön.

Tidigare ansåg forskarna att fosfor var den begränsande tillväxtfaktorn i insjöar och i Östersjön, men sedan började man anse att det var kvävet som var den begränsande faktorn. I slutet av 1990-talet fattades därför ett politiskt beslut som innebar att alla kommunala reningsverk längs Sveriges östersjökust måste komplettera sina reningssteg med utökad kväverening.

I stället för att bygga ut Nynäs hamns

Karta över Alhagens våtmark. Källa: Nynäs hamns kommun

”I stället för att bygga ut Nynäs hamns avloppsreningsverk med ett nytt reningssteg för kvävereduktion valde kommunen att satsa på att anlägga en våtmark.”

avloppsreningsverk med ett nytt reningssteg för kvävereduktion valde kommunen att satsa på att anlägga en våtmark. 1997 påbörjades anläggandet av våtmarken, och våren 1998 togs den i drift.

Nytt rekreationsområde

Många kommuninvånare var till en början skeptiska och antog att det skulle lukta förfärligt. Man oroade sig för att det skulle bli enorma mängder mygg och att sjukdomar skulle spridas genom avloppsvattnet.

Ingen av dessa farhågor har besannats. I stället är dagens nynäsammare mycket nöjda med att ha fått ett nytt rekreationsområde, med ett rikt växt- och djurliv. Kommunen har lyckats med att skapa en spännande miljö med många olika naturtyper. I området har man

Kungsfiskare med en nyfångad abborre.

anlagt sammanlagt sex kilometer gångväg, som används flitigt av fågelskådare, ryttare, vandrare, joggare, hundägare, familjer på utflykt m.fl. Även Naturskolan använder området regelbundet i sin undervisning.

Lättillgänglig fågellokal

Tack vare det omfattande nätet av promenadstråk inom Alhagens våtmark är det enkelt att skåda fågel här. Besökarna kan lätt komma nära fåglarna, vare sig de finns i dammar, rinnande vatten eller på översilningsytor. Många olika biotoper finns på en förhållandevis liten yta. Man kan promenera runt hela Alhagens våtmarksområde på någon eller några timmar.

Inom området finns minst en bäverfamilj, och deras effektiva arbetsresultat med framförallt fällda aspar kan man

”Under senhösten brukar någon enstaka kungsfiskare förgylla tillvaron, med sitt pigga uppträdande och sin färgprakt.”

inte undgå att träffa på vid en vandring runt Alhagen.

Redan under det första året efter det att våtmarken anlades häckade minst fyra par smådoppingar, som fick 16 ungar, och ett par snatteränder – den första konstaterade häckningen i kommunen.

Det som gjorde att Alhagen uppmärksammades i ornitologiska kretsar redan 1999 var den s.k. Alhagshägern – ingen vanlig häger – som fanns på plats från 15 augusti och en vecka framåt. Var det en purpurhäger eller en hybrid (med det mesta av utseendet från purpurhägerföräldern)? En mycket utförlig beskrivning och diskussion finns att ta del av i Club300:s tidskrift *Roadrunner* nr 1 2000.

Värt att besöka året runt

Alhagen är värt ett besök alla tider på året. Varje årstid bjuder på sina speciella upplevelser.

Under vintermånaderna finns en del övervintrande fåglar, framförallt vid de södra delarna i anslutning till inloppsdammarna som då inte är istäckta. Här kan man ofta se gärdsmygar, rödhakar, sävsparvar, krickor, sångsvanar, vattentullar och vid enstaka tillfällen smådopping, snatterand och gransångare. Vid utloppet i norra delen av Alhagen finns varje vinter någon strömstare. Inom området finns också varfågel och ibland

någon enstaka häger eller vid sällsynta tillfällen enkelbeckasin eller rördrom.

Under våren finns det gott om simänder i framförallt Starrträsk – den västligaste delen av området – som är den del av våtmarken där de flesta öppna vattenytorna finns. Under sommarmånaderna juni-juli samlas här också en hel del simänder, bläsänder, krickor (som mest ett hundratal), skedänder och årtor. Vid några enstaka tillfällen har också gravänder observerats.

Mycket vadare

Regelbundet häckande arter är smådopping, rörhöna, vattenrall, brun kärrhök, mindre hackspett och ibland svarthäckdopping, snatterand, eventuellt småfläckig sumphöna, mindre strandpipare, kricka och grågås. Under häckningstid ses också bl.a. lärkfalk, trädlärka, kärrsångare, rödbena m.fl.

Under sensommaren rastar mycket vadare inom "översilningsområdet", och

"Alhagen är värt ett besök alla tider på året. Varje årstid bjuder på sina speciella upplevelser."

tillfälligtvis ses då mosnäppor, myrsnäppor och smalnäbbad simsnäppa.

I början av hösten kan man ibland se någon rödstrupig piplärka och lappsparrv. Under senhösten brukar någon enstaka kungsfiskare förgylla tillvaron, med sitt pigga uppträdande och sin färgprakt.

Tillfälligtvis har området också besökts av en del mindre vanliga arter som t.ex. aftonfalk, biätare (11-12 maj 2005), dvärgmå, försärla, gräshoppsångare, rostgumpsvala (22 maj 1998), sommargylling, turkduva, turturduva (7-20 juni 2003), vassångare (1-3 maj 2008) och videsparv.

Mer information om Alhagen finns på Nynäshamns kommuns hemsida: www.nynashamn.se

Fågelfoton från Alhagen finns på Anders Westlunds hemsida: www.fageltornet.se

EN KIKARE.

EN HELG PÅ ÖLAND.
FIKA PÅ STRANDÄNGEN.
SKÅDA RÖDSPOVAR.

ZEISS CONQUEST 8x42 HD

NATUR

BOKHANDELN

www.naturbokhandeln.se

info@naturbokhandeln.se
tel. 0485 · 444 40
Stenhusa gård
Lilla Brunneby 106
386 62 Mörbylånga

